

Dinshunoslik fanidan yakuniy nazorat savollari

1. Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.
2. Dinning funksiyalari va ijtimoiy ahamiyati. Din dunyoqarash shakli va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri.
3. Dinlarning tasnifi. Dinlar paydo bo'lishining geografik va xronologik tasnifi.
4. Diniy e'tiqodlarning evolyutsiyasi: politeizm, genoteizm, monoteizm.
5. Ibtidoiy e'tiqodlar
6. Milliy dinlar
7. Jahon dinlarining shakllanishi va o'ziga xos jihatlari.
8. Diniy ta'limotlarda xudo va g'ayritabiiy kuchlar haqidagi e'tiqodlar dinamikasi.
9. Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari. Dinshunoslikning boshqa ijtimoiy fanlar bilan o'zaro aloqasi.
10. Ijtimoiy muhit va diniy an'analarning shaxsning diniy e'tiqodi va individual tarbiyasiga ta'siri.
11. Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunoslikning metodlari.
12. Yahudiyluk dinining yuzaga kelishi.
13. Tavrot yahudiyluk dinining muqaddas kitobi. Yahudiyluk ta'limoti, an'ana va marosimlari.
14. Markaziy Osiyoda yahudiyluk.
15. Hinduizm dinining mazmun mohiyati. Vedalar. Braxmanlik.
16. Hinduyluk ta'limoti va xudolar panteoni.
17. Jayniyluk.
18. Sikxiyluk ta'limoti va manbalari.
19. Konfutsiyluk ta'limoti va uning Xitoy milliy diniga aylanish jarayonlari.
20. Konfutsiyluk ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar.
21. Daovichilik – falsafiy ta'limot. "Dao" tushunchasi tahlili.
22. Sintoiylik. Yapon xalqi an'analari. Kami kulti.
23. Zardushtiyluk dinining vujudga kelishi. Zardushtiyluk shakllangan tarixiy sharoit.
24. Zardushtiyluk ta'limoti. Ezgu fikr, ezgu so'z, ezgu amal tamoyili. Govmard va shoh Yima.
25. Zardushtiylukning teologik tizimi va diniy marosimlari. Zardushtiylukda tabiatning ulug'lanishi. Zardushtiylukning diniy iyerarxiyasi.
26. "Avesto" matnlari. Avestoning tarkibiy tuzilishi.
27. Buddaviyluk dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari,
28. Buddaviylukning oqimlari va manbalari.
29. Kushonlar imperiyasida buddaviyluk dinining davlat dini darajasiga ko'tarilishi.
30. An'anaviy buddaviyluk. Tripitakan va buddaylikning muqaddas manbalari.
31. O'rta asrlarda Dzen buddaviyluk ta'limoti. Chan buddizmning Xitoyda rivojlanishi.
32. Modern buddaviyluk. Global buddaviyluk. Hozirgi davrda buddaviylukning rivojlanishi.
33. Tibetning buddaviyluk maktabi va rohib Dalay Lamaning faoliyati.
34. O'zbekistonda buddaviyluk dinining tarixiy ildizlari (Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon.
35. Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.
36. Xristianlik oqimlari
37. Katolitsizm va pravoslavlik dini yo'nalishlarining o'zaro farqli tomonlari.
38. Protestantlik harakatining shakllanishi va rivojlanishi. Rim-katolik cherkovi faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari.
39. Sharqiy Yevropa pravoslavlik avtokefal cherkovlari. XV asrda Yevropada reformatorlik g'oyalari (Anglikan, lyuteran, kalvinizm cherkovlari va h.k.)

40. Hozirgi davrda xristian dinining rivojlanishi va dunyo davlatlaridagi oʻrni.
41. Oʻzbekistonda xristian dinining rivojlanishi tarixi va hozirgi zamon.
42. Islom dinining paydo boʻlishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.
43. Paygʻambarlik va vahiyning talqini.
44. Dastlabki musulmonlar jamoasining tashkil topishi. Hijrat va Madinada tashkil etilgan ilk islom davlatida boshqaruv shakli.
45. Tavhid aqidasi. Islom dinining besh sharti.
46. Xalifalikning tuzilishi va islom dini tarqalishining tarixi. Roshid xalifalar hukumronligi davridagi islohotlarning mohiyati.
47. Ummaviylar va abbosiylar hukumronligi davrida dinga munosabat.
48. Qurʼon, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi.
49. Qurʼon, sura va oyat tushunchalarining maʼnosi, qurʼonshunoslikning shakllanishi va rivojlanishi.
50. Hadis tushunchasining mohiyati, hadislarining turlari va tasnifi.
51. Buyuk muhaddislarning hayoti va ijodi.
52. Oʻzbekistonda hadisshunoslikning rivoji.
53. Movarounnahrda islom dinining tarqalishi va madrasa taʼlimi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga taʼsiri.
54. Hozirgi davrda islom sivilizasiyasining ahamiyati.
55. Kalom ilmining shakllanishi.
56. Ilk aqidaviy adabiyotlarning islom dinining qabul qilinishidagi oʻrni. Alloh sifatleri haqidagi gʻoyalar.
57. Esxatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi.
58. Islomda imon, taqdir, rizq tushunchalarining talqini.
59. Noʻanaviy eʼtiqodlar: xoriijiy, muʼtaziliya, qarmatiya harakatlari.
60. Islom oqimlari va yoʻnalishlarining paydo boʻlishi sabablari, eʼtiqodidagi boʻlinishlarning sabablari va oqibatlari.
61. Sunniylik va shialik yoʻnalishlarining paydo boʻlishi va ular eʼtiqodidagi farqlar.
62. Moturidiylik va ashʼariylik maktablari.
63. Hanafiylar mazhabining asoschisi Abu Hanifa hayoti va taʼlimoti.
64. Xanafiya mazhabida moʼtadil islom tamoyili va bagʻrikenglik gʻoyalari.
65. Hanafiyaning islom fiqhi tarixidagi oʻrni.
66. Movarounnahrda hanafiy mazhabi va Markaziy Osiyo faqihlari.
67. Movarounnahrda fiqh ilmining mashhur namoyandalari.
68. Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissi.
69. Islom huquqi (fiqhi) va uning taraqqiyot bosqichlari. Islom huquqi asosiy atamallari. Islom huquqi manbalari.
70. Qurʼon, sunna, ijmo va qiyos, masolihul-mursala, istihson va urf.
71. Xanafiya mazhabining islom tasavvufi bilan bogʻliqlik asoslari.
72. Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.
73. Yusuf Hamadoniy. Abduxoliq Gʻijduvoniy. Yassaviya, Kubroviya, Naqshbandiya tariqatlarining shakllanishi.
74. Tariqatchilikning zamonaviy koʻrinishlari.
75. Konfessiya tushunchasining mohiyati va Oʻzbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi.
76. Dinning jamiyat integratsiyasi va barqarorligiga taʼsiri. Oʻzbekistonda konfessional jarayonlarning asosiy yoʻnalishlari.
77. Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy meʼyorlarga moslashuvining ahamiyati.
78. Dunyo mamlakatlari va Oʻzbekiston konstitutsiyasida vijdon erkinligi huquqining ifodasi.
79. Oʻzbekistonda vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar haqidagi qonun qabul qilinishining tarixi va uning ahamiyati. Vijdon va eʼtiqod erkinligining taʼrifi.

- 80.Davlat va din munosabatlarini tartibga solishning tiplari. (Identifikatsion model, separatsion model va kooperatsion modellar). Sekulyarlashuv jarayoni.
- 81.O'zbekistonning davlat sifatida shakllanishida din omili.
- 82.Sobiq Sovet Ittifoqi davrida O'zbekistonda diniy qarashlarga munosabatning asosiy jihatlari.
- 83.BMTning 72 sessiyasida diniy bag'rikenglik haqidagi rezolyusiyani qabul qilish haqidagi taklifning ijtimoiy siyosiy ahamiyati.
- 84.Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi. 85.Bahoiylik va qodiyoniylik harakatlari. Xalqaro Krishnani anglash jamoasi faoliyati.
- 86.Baxshillochilar jamoasi. Soxta xristianlik harakatlari.
- 87.O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan norasmiy diniy jamoalar.
- 88.Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining yo'nalishlari. Islom hamkorlik tashkiloti, Islom konferensiyasi tashkiloti, fan, ta'lim va madaniyat bo'yicha islom tashkiloti . Arab davlatlari ligasining maqsadi va faoliyatining yo'nalishlari. Islomiy banklar faoliyatining yo'nalishlari.
89. Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.
90. Internet saytlari va ijtimoiy tarmoqlarda diniy targ'ibot usullari.
- 91.O'zbek tilida faoliyat yurituvchi ekstremistik jamoa va shaxslarning ijtimoiy hayotga salbiy ta'siri.
92. Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati.
- 93.Hozirgi davrda virtual diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashda xalqaro kuchlarni birlashtirishning ahamiyati.
94. Missionerlik va prozelitizm tushunchasining mohiyati va rivojlanish bosqichlari.
- 95.Xristian dini missionerligi va islom dini missionerligi.
- 96.Xalqaro missionerlik tashkilotlari va ularning targ'ibot usullari.
- 97.Missionerlik targ'botida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda mafkuraviy tahdidlar.
- 98.Missionerlik va prozelitizmning targ'iboti va ularni bartaraf etish bo'yicha olib borilayotgan faoliyat dinamikasi.
- 99.O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari. 100.Missionerlik va prozelitizmning ma'naviy barqarorlikka tahdidi hamda uni oldini olishning mexanizmlari.
101. Diniy fundamentalizmning tarixi va rivojlanish bosqichlari.
- 102.Radikalizmning paydo bo'lishi sabablari va oqibatlari. Diniy radikalizmning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar.
- 103.Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy-tarixiy zaminlari va rivojlanishi.
- 104.Markaziy Osiyo mintaqasida faoliyati kuzatilgan diniy ekstremistik harakatlarning maqsadlari.
- 105.Sog'lom va ma'rifiy mazmunga ega bo'lgan sof islomiy tushunchalarning g'arazli maqsadlarda talqin etilishining oqibatlari.
- 106.Terrorizmning mohiyati va uning shakllari.
- 107.Diniy shiorlar ostidagi terrorizm amaliyotining oqibatlari.
- 108.Xalqaro terrorizmning mohiyati. AlQoida, ixvanul muslimin, ISHID, boko xaram tashkilotlarining dunyo hamjamiyati xavfsizligiga tahdidi, ularga islom tashkilotlari va musulmon ulamolari tomonidan berilgan raddiyalar.
- 109.O'zbekistonda sodir etilgan terroristik harakatlar va ularning barqaror taraqqiyotga ta'siri: Turkiston islom harakati, akromiylar, soxta salafiylik, vahobiylik, xizbut tahrir va nurchilik harakatlari tarixi, maqsadlari, ularga islom tashkilotlari va musulmon ulamolari tomonidan berilgan raddiyalar.
110. O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari.
- 111.Xalqaro tashkilotlarning terrorizmga qarshi kurashi.

112.Global terrorizmga qarshi global hamkorlikning yoʻnalishlari: BMTning global antiterror strategiyasining asosiy yoʻnalishlari: terrorizmning tarqalishi uchun qulay sharoitlarni bartaraf

etishga qaratilgan chora-tadbirlar, terrorizmning oldini olish va unga qarshi kurashish, davlatlarning terrorizmning oldini olish va unga qarshi kurashish salohiyatini kuchaytirish, inson huquqlari va qonun ustuvorligiga umumiy hurmatni taʼminlash.

113.Shanxay hamkorlik tashkiloti va mintaqaviy antiterror tuzulmasi faoliyatining ahamiyati. 114.Oʻzbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi. Oʻzbekistonda diniy terrorizmga qarshi «Jaholatga qarshi maʼrifat» gʻoyasining ahamiyati. geosiyosiy jarayonlarda diniy omilning aks etishi.

115. Yangi Oʻzbekistonda dunyoviy va diniy taʼlim-tarbiyaga munosabat, diniy taʼlimning yoʻnalishlari.

116.Yangi Oʻzbekiston oliy taʼlim muassasalarida diniy taʼlimni tashkil etishning yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati.

117.Oʻz oʻzini boshqarish organlarida (mahalla) diniy taʼlim va tarbiyani tashkil etishning ahamiyati.

118.Diniy taʼlimning gʻoyalari va usullari. Ibodat va diniy marosimlarning shaxs kamolotiga taʼsiri.

119.Duoning inson ongiga taʼsiri va duoalar orqali siyosiy tilning shaxs dunyoqarashiga taʼsiri.

120.Insonning diniy jamoaga qoʻshilishining psixologik jihatlari. Dinga estetik yondashish, diniy axloq, axloqiy qadryatlar va meyorlar dialektikasi.

121. Iymon va eʼtiqodning shakllanishiga ijtimoiy muhitning taʼsiri. Diniy poklanish - katarsisning ijtimoiy psixologik mohiyati.

122.Texnogen sivilizatsiya davrida diniy eʼtiqodni tarbiyalash va diniy matnlarni oʻqishda hushyorlikni oshirishning zarurati.

123.Diniy plyuralizm, diniy tolerantlik, bagʻrikenglikning shaxs kamoloti va eʼtiqod erkinligini taminlashdagi roli.

124.Oʻzbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid gʻoyalarni oʻrganishning ahamiyati.

125.Dunyoviy hayot va diniy qadryatlarning mutanosibligi.